

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput VII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

CAPUT VI.
DE CHALCANTO SEU
VITRIOLO.

Optimum Romanum & Vngaricum; bonitas probatur cultro ubi affricueris. Si enim cupreo eum inficit colore laudatissimum habetur. *Quercet. de Caput. affect. cap. 30.* Constat, in oculis suis cuprum continere. Antiqui 31. pondere inira corpus accipiebant, vermes sic necabant, & venena fungorum. *Sennert. l. 5. Epit. Scient. Natur. cap. 2.* Albi portiuncula in aqua soluta, in pruritu ruboreque oculorum, feliciter illis inditur. *Plater. de dol. p. 313.* Spiritum illius causticum dicit *Riolanus* ut vitrum, in quo insit, exdat. Cum oleo Tartari antipathiam exercet. Vterque illorum acutissimus & acidissimus. Si misceas utriusque acrimonia periet, & liquor fit insipidus. *Boeth. lib. 2. de lapid.* Cum Nitro junctum, aquam argento dissolvendo dicatam repræsentat. *Minder de Vitriol. cap. 9.* Admitatione non caret, quod de eo & succino refert è Paracelso *Cunradus in medulla destillatoria.* Rerone, *inquit*, succinum stævum in tabulam è Bismutho factam, & trium spithamarum vitriolum colloca. Mirum visu ac dictu! Vitriolum & colore & acrimonia simul spoliabitur; quæ in succini præparatione vicissim apprehendentur.

CAPUT VII.
DE NAPHTHA, PETROLEO ET MALTHA.

Naphtha bituminis Babylonii *נפט* seu colamentum est. Tanta cum igne cognationis, ut etiam ex intervallo flamma transfiliat, & calore Solis facillimè incendatur. Narrat certe *Plutarchus* ab ignis in
Echa-

Ecbaranis cavernis, in stagnum quasi confluisse collectam adeo ad ignem proclivem, ut antequam attingeret per ipsum splendorem circa facem incensum, aërem qui interfuit, sæpe inflammaverit. Id demonstratos coram Alexandro barbaros, vicum ad Regis ducentem diversorium ea conspersisse, & in extremo admota face, eundem, ac si flamma correptus esset, apparuisse. Hinc addit Naphtham à quibusdam phar-macum Medeæ appellatum, qua coronam & peplum Creontis filix inunxerit, & hac combusserit arte. Ex hac in Persia oleum conficitur medicum, quo illitum, relum, si emissam lentius laxiore arcu (nam istu rapido extinguitur) hæserit usque tenaciter, cremat; & si aqua voluerit abluere quiscquam, æstus excitat acriores incendiotorum; nec remedio ullo quam jactu pulveris confopitur. Paratur hoc modo: Oleum usus communis herba quadam infectum condiunt. Harum rerum peritiam & diuturnitatem servans & coalescens diu ex materia bene naturali similis oleo crassiori species gignitur apud Persas, quam, ut diximus, Naphtham, vocabulo appellant gentili. *Libav. Tom. 3. Singul. lib. 2. cap. 7. Petroleum* Liquidius Naphtha est. In Italia & regione Mutinensi è petra stillat candidum & rufum, odore validissimo. In Sicilia fontibus innatat, quod O'leum Siculum appellant, & eo ad lucernarum lumina instar olei utuntur; ad scabiem jumentorum à Plinio laudatur. Scaturit & album in tractu Parmensi, apud Mejanam pagum. Tres ibi scaturigines. Excipiunt singulo vel altero die hoc pacto. Aquam scopis quantiunt, oleumque in angulum coactum, vase excipiunt, in singulum diem libram semis maxime æstivo siccoque tempore. *Baubin. ad lib. 1. Diosc. cap. 85.* Ruffa ad montem Zibethum hyberno tempore ad quindecim uncias, æstivo ad quadraginta quinque. Nigra colligitur in vico Allenfi concha & vellere. Quanto magis aqua exhauritur, tanto magis olei excipitur. Aliquando ad ducentas quadraginta uncias. Variat ratione loci. Italicum in suo fonte non flagrat. Babylonicum facit. Mirum quod refert *Mathol. in lib. 1. Diosc. c. 82.*

Ha

Habebat Hercules à Contrariis Ferrariensis in prædio suo puteum, in quem destillabat Petroleum. Conduxit cæmentarium qui obcuraret; quia sine luce non potuit, dimissa candela. Accensum hinc petroleum, cum tanto impetu, ut & cæmentarium ejacularetur, & putei læderentur latera. *MALTHA* colamentum bituminis est limo argilloso mistum; cujus *Plinius l. 2. cap. 104.* facit mentionem. *In Comagenes*, inquit, *urbe Samosatis*; stagnum est emittens limum flagrantem. Cum quid attingit solidi, adhaeret: præterea tactus sequitur fugientes. In ferruminandis muris calcis usum præbuit. Ad Babylonios muros extruendos adhibitum fuisse *Virruvius* docet *lib. 1. cap. 5.*

CAPUT VIII.

DE PISSASPHALTO,

& modo condiendi cadavera.

Pissasphaltum est bitumen cui pix incoquitur, Arabibus Mumiam existimat *Baehnius*. Duplex autem hoc naturale & factitium, quo mortuorum cadavera condiebantur ex Myrrha & Aloe. Cæterum de condientibus & condiendi modo (dicimus hic de his cum in ea inciderimus) multa *Diodorus Siculus*, & *Herodotus l. 3.* Træs hoc munus absolvunt. Primus Grammaticus dicitur, posito humi corpore, quantum à sinistra incidatur, circa ilia deseribit. Alter est scissor, æthiopico latus aperit lapide, subitoque aufugit. Astantes enim factum execrantes lapidibus impetunt. Tum sequuntur saliores. Ex his scissuram per corporis interiora, præter cor & renes unus ducit; alter vino Phœniceo odoriferis immixtis lavat; dein Cadaver lotum, unguentis excedit & pretiosis per dies unguentis triginta. Curatum cognatis traditur, pilis superciliorum & palpebrarum servatis, ut dormienti videatur similis. Triplicem condiendi modum *Herodotus* docet. Primus cerebro per nares hamo extracto, & lapi-

de